

การศึกษามหาบัณฑิตที่คาดหวัง และที่เป็นจริงของครูโครงการ
ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ตามการรับรู้ของ
ผู้บริหาร ครูและชาวเขาผู้เรียนในเขตภาคเหนือตอนบน

นายมงคล ทองจันทิก

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

ISBN 974-569-341-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014497

117410496

A STUDY OF THE EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF THE HILL
AREAS EDUCATION PROJECT TEACHERS AS PERCEIVED
BY ADMINISTRATORS, TEACHERS, AND
HILL TRIBE LEARNERS' IN THE UPPER-NORTHERN AREA.

Mr. Mongkol Thongjuntueg

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Non-Formal Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-569-341-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษานโยบายที่คาดหวัง และที่เป็นจริงของครูโครงการ
ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร
ครู และชาวเขาผู้เรียนในเขตภาคเหนือตอนบน

โดย

นายมงคล ทองจันทิก

ภาควิชา

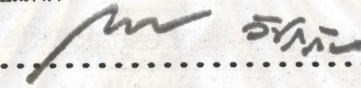
การศึกษานอกโรงเรียน

อาจารย์ที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.รัตนา นุ่มไพศาล

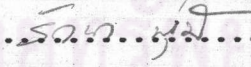
ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร. ถาวร วัชรราชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพันธ์ วิบูลย์พันธ์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. รัตนา นุ่มไพศาล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ เฝียน ไชยศร)

.....กรรมการ
(ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์)

มงคล ทองจันทิก : การศึกษาบทบาทที่คาดหวัง และที่เป็นจริงของครูโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนในเขตภาคเหนือตอนบน (A STUDY OF THE EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF THE HILL AREAS EDUCATION PROJECT TEACHERS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, TEACHERS, AND HILLTRIBE LEARNERS IN THE UPPER-NORTHERN AREA.) อ.ที่ปรึกษา : ศ.ดร. รัตนา พุ่มไพศาล, ดร.อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์, 112 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและที่เป็นจริงของครูในโครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.) ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนในเขตภาคเหนือตอนบน

ผลการวิจัยพบว่า บทบาทที่คาดหวังของครูในโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกันมาก ไม่แตกต่างกัน ส่วนบทบาทที่เป็นจริงของครูโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บทบาทที่เป็นจริงตามการรับรู้ของกลุ่มผู้บริหรานั้นมีระดับที่สูงกว่าการรับรู้ของกลุ่มชาวเขาผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนสถานการณ์การรับรู้ ของกลุ่มครู กับกลุ่มชาวเขาผู้เรียน และกลุ่มครูกับกลุ่มผู้บริหร ไม่แตกต่างกัน

สำหรับผล เปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของครูโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยบทบาทที่คาดหวังของครูโครงการ ศศช. นั้นสูงกว่าบทบาทที่เป็นจริงทุกบทบาท ทั้งโดยบทบาทส่วนรวมและแต่ละรายบทบาท

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... การศึกษานอกระบบโรงเรียน
สาขาวิชา ..... การศึกษานอกโรงเรียน
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต ..... ดุรงค์ ทองจันทิก
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... รัตนา พุ่มไพศาล

๖

MONGKOL THONGCHANTEUK : A STUDY OF THE EXPECTED AND ACTUAL ROLES OF THE HILL AREAS EDUCATION PROJECT TEACHERS AS PERCEIVED BY ADMINISTRATORS, TEACHERS, AND HILLTRIBE LEARNERS IN THE UPPER-NORTHERN AREA. THESIS ADVISOR : PROF. RATANA POOMPISAN, Ph.D, INS. ANURHAK PANYANUWAT, Ph.D. 112 pp.

This study was to compare the expected and actual roles of the hill areas education project teachers (HAE) as perceived by administrators, teachers and hilltribe learners in the upper-northern area.

It was found that the expected roles of the HAE teachers as perceived by the groups of administrators, and hilltribe learners, were not significantly different from each other. However, the actual roles of the HAE teachers as perceived by the three sample groups were found to be significantly different among the groups. Therefore, the perception level of the administrator group was found to be higher than that of the hilltribe learners at the significant level .05. Conversely, there was no significant difference at all between the perception level of the groups of the HAE teachers and learners and between that of the HAE teacher and administrator groups.

It was also found that there was a significant difference among the perception levels of the groups of administrators, HAE teachers and hilltribe learners at the significant level .01. It was revealed that every group perceived that every single item of the expected roles of the HAE teachers was higher than the actual roles.

ภาควิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน .....
สาขาวิชา การศึกษานอกโรงเรียน .....
ปีการศึกษา 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเนื่องจากผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากศาสตราจารย์ ดร. รัตนา พุ่มไพศาล และ ศาสตราจารย์ ดร. อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งท่านทั้งสองได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และเป็นกำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยขอขอบพระคุณในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ช่วยกรุณาตรวจแก้ไข ให้คำแนะนำเพื่อความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ผู้บริหารทุกท่าน และครู ศศช. ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน และลำปาง ที่ได้ให้ความสะดวก และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดถึงผู้ช่วยและเพื่อนทุกคนที่ได้ให้ข้อคิดและช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

ท้ายที่สุด ขอขอบคุณ คุณทองพูล ทองจันทิก ภรรยาสุดที่รักของผู้วิจัย ผู้ซึ่งได้ให้กำลังใจ กำลังทรัพย์ และรับภาระครอบครัวอย่างดียิ่ง จนทำให้การศึกษาของผู้วิจัยและวิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

มงคล ทองจันทิก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
รายการตารางประกอบ.....	ฅ
รายการแผนภูมิประกอบ.....	ญ
บทที่	

1. บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
ขอบเขตของการวิจัย.....	12
ข้อดกลงเบื้องต้น.....	14
สมมุติฐานการวิจัย.....	14
ข้อจำกัดในการวิจัย.....	15
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	15
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	15

2. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....

ความเป็นมาของชาวเขาในประเทศไทย.....	18
สภาพทางสังคมของชาวเขา.....	22
สภาพทางประชากร.....	25
สภาพทางเศรษฐกิจ.....	26
โครงการศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขา (ศศช.).....	28

การจัดการศึกษาและหลักสูตร ศศช.	29
บทบาทหน้าที่ของครูโครงการ ศศช.	32
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	55
ตัวแปรที่ศึกษาวิจัย.....	58
ขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	62
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	85
สรุปผลการวิจัย.....	85
อภิปรายผล.....	87
ข้อเสนอแนะ.....	92
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	99
ประวัติผู้เขียน.....	112

รายการตารางประกอบ

ตารางที่	หน้า
1. แสดงจำนวนประชากรชาวเขาซึ่งลงทะเบียนเรียนตามโครงการ ศศช.	55
2. จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสภาพ.....	56
3. จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัดที่ลุ่มได้.....	57
4. จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ครู ชาวเขาผู้เรียน จำแนกตามสภาพ หรือ ตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน.....	70
5. จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ครู ชาวเขาผู้เรียน จำแนกตามระดับวุฒิ การศึกษา.....	71
6. จำนวนและร้อยละของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียนจำแนกตามอายุ.....	72
7. บทบาทของครูโครงการ ศศช. ตามความคาดหวัง ตามการรับรู้ของผู้ตอบ จำแนกตามสภาพ.....	73
8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่คาดหวังระหว่างผู้ตอบทั้งสาม สถานภาพ.....	74
9. บทบาทของครูโครงการ ศศช. ตามความเป็นจริง ตามการรับรู้ของผู้ตอบ จำแนกตามสภาพ.....	75
10. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของบทบาทที่เป็นจริงระหว่างผู้ตอบทั้งสาม สถานภาพ.....	76
11. การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ.....	77
12. การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวัง และบทบาทที่เป็นจริงของครูโครงการ ศศช. ตามการรับรู้ของผู้บริหาร ครู และชาวเขาผู้เรียน.....	78
13. การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่เป็นจริงของครูโครงการ ศูนย์การศึกษาเพื่อชุมชนในเขตภูเขาตามการรับรู้ของผู้ตอบทั้งสามกลุ่ม จำแนก เป็นรายบทบาท.....	79

รายการแผนภูมิประกอบ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงการสืบเชื้อสายเผ่าพันธุ์ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย.....	20
2	แสดงระบบการบริหาร และการประสานงานโครงการ ศศช. ระหว่างกรม ประชาสัมพันธ์และกรมการศึกษานอกโรงเรียน.....	42

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย